

TE TILBURG

Ecologie

Rapportage inspectie naar eekhoorns

Warandelaan 2 te Tilburg

Opdrachtgever	Tilburg University Postbus 90153 5037 AB Tilburg
Rapportnummer	10849.014
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	1 september 2021
Vestiging	Brabant Heinz Moormannstraat 1b 5831 AS Boxmeer 088 - 5001600 boxmeer@econsultancy.nl
Opsteller	Mevrouw A. Lauwers, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Mevrouw R.H.A. Janssen, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
5	ONDERZOEKSRESULTATEN	5
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	5
	6.1 Rode eekhoorn	5
	6.2 Algemene grondgebonden zoogdieren	6
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	7

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Tilburg University opdracht gekregen voor het uitvoeren van een inspectie naar eekhoorns aan de Warandelaan 2 te Tilburg.

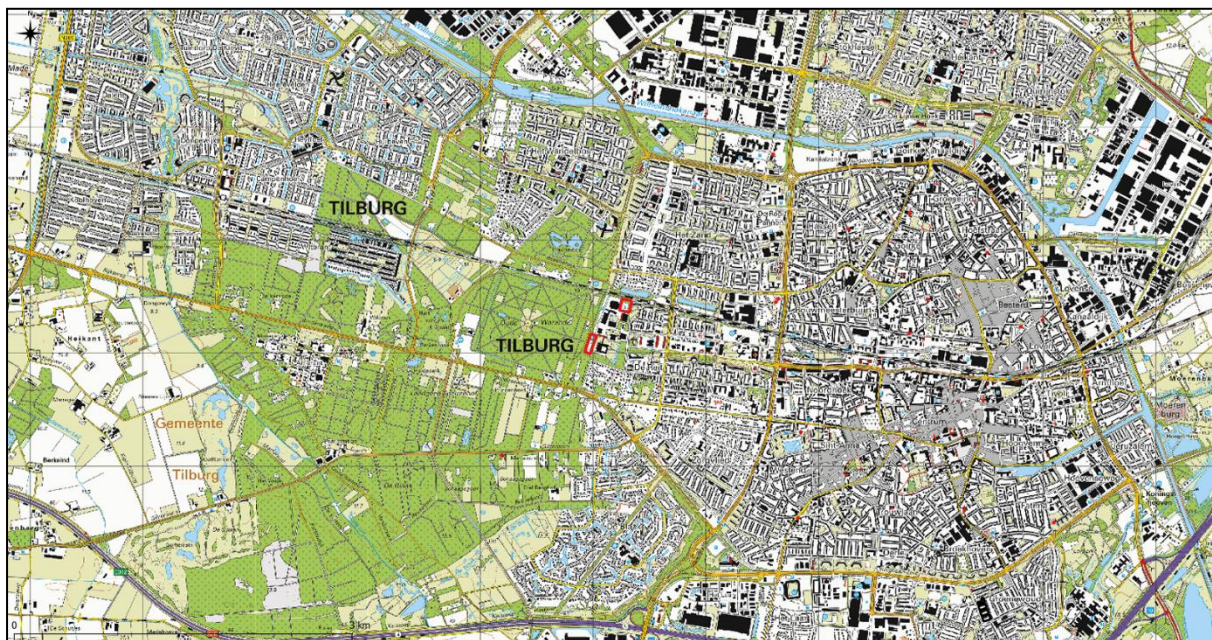
De inspectie naar eekhoorns is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie met betrekking tot de realisatie van een nieuwe parkeergarage en het nieuwbouwproject 2. Voor beide deelprojecten is in het verleden een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd. Het onderzoek is dan ook uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van desbetreffende quickscans Wet natuurbescherming die Econsultancy in oktober 2019 (10849.002, nieuwbouw 2, d.d. 24 oktober 2019) en in januari 2021 (10849.003, parkeergarage, d.d. 26 januari 2021) op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd. Uit de quickscans bleek dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er ten aanzien van eekhoorns meer informatie is benodigd.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 19.745 \text{ m}^2$) is gelegen aan de Warandelaan 2, circa 2 kilometer ten westen van de kern van Tilburg. De onderzoekslocatie bestaat uit twee deelgebieden. Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van het meest noordelijk gelegen deelgebied (deelgebied 1) $X = 131.287$, $Y = 397.414$ en zijn de coördinaten van het midden van het zuidelijkst gelegen deelgebied (deelgebied 2) $X = 130.965$, $Y = 397.062$. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

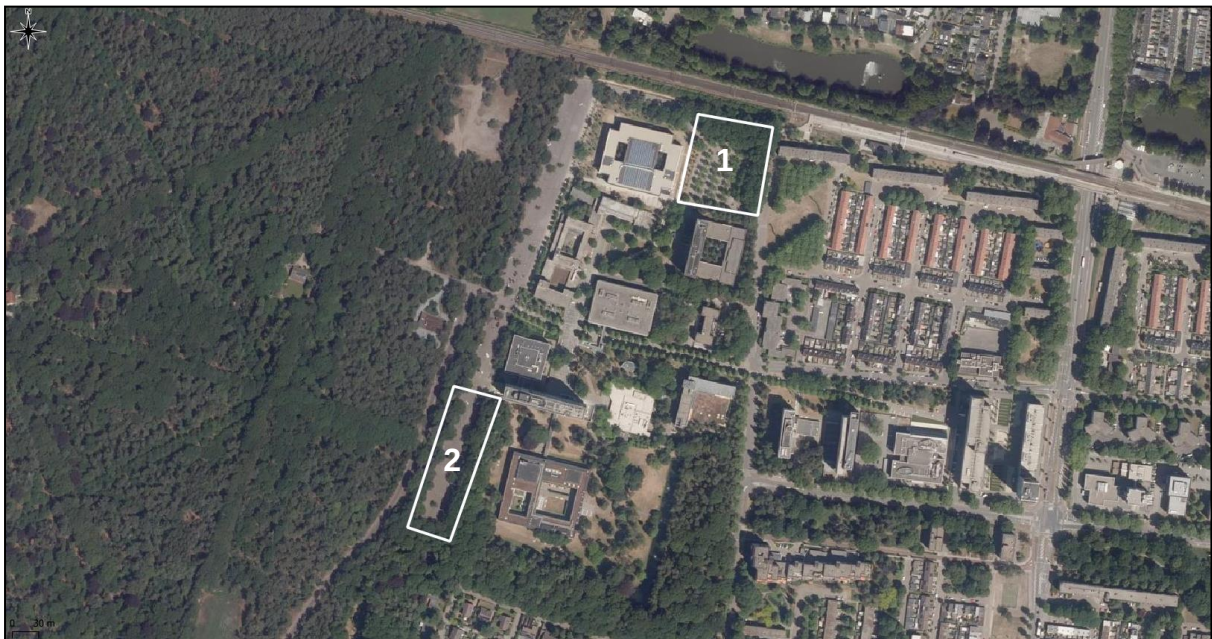

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie (rood omlijnd).

De onderzoekslocatie betreft parkeerplaatsen met omliggende bosschages, gelegen op het terrein van Tilburg Universiteit. Zowel deelgebied 1 als deelgebied 2 betreft een parkeerterrein waarop enkele zomereiken staan. De omliggende bosschages bestaan voornamelijk uit zomereiken, daarnaast staan er enkele beuken, berken, Amerikaanse eiken en naaldbomen. De ondergroei bestaat voornamelijk uit braam en vogelkers.

Ten noorden van de onderzoekslocatie is het spoor aanwezig, ten oosten bebouwing, ten zuiden een bosschage en ten westen het bosgebied de Oude Warande.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 6 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie met deelgebied 1 en deelgebied 2 (wit omlijnd) en de directe omgeving.

Figuur 3. Parkeergelegenheid deelgebied 1.

Figuur 4. Parkeergelegenheid deelgebied 1 met aangrenzende bosschage.

Figuur 5. Parkeergelegenheid deelgebied 2 met aangrenzende bosschage.

Figuur 6. Parkeergelegenheid deelgebied 2.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens ter plaatse van deelgebied 1 nieuwbouw te realiseren. Ten behoeve van de realisatie van de nieuwbouw zullen op het parkeerterrein en aan de rand van de omliggende bosschages enkele bomen worden gekapt. Ter plaatse van deelgebied 2 zal een nieuwe parkeergarage gerealiseerd worden met drie verdiepingen. Ten behoeve van de realisatie van de parkeergarage zullen ter plaatse van het huidige parkeerterrein de bestaande klinkerverharding worden verwijderd en een drietal eiken worden gekapt. Voor zowel de realisatie van de nieuwbouw als van de parkeergarage zullen boomkronen in de aangrenzende bosschages worden teruggesnoeid.

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

Uit de quickscans Wet natuurbescherming (rapport 10849.002, d.d. 24 oktober 2019; rapport 10849.003, d.d. 26 januari 2021) blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er ten aanzien van de rode eekhoorn meer informatie is benodigd:

Eekhoorn

De bosschages rondom de onderzoekslocatie vormen geschikt habitat voor de rode eekhoorn. De hoge bomen op de onderzoekslocatie konden tijdens het veldbezoek van de quickscans niet goed worden onderzocht op de aanwezigheid van nesten, zodat de aanwezigheid van een vaste- rust of voortplantingsplaats van de rode eekhoorn niet kan worden uitgesloten.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Om te voorkomen dat bij de kap van de bomen op de onderzoekslocatie vaste rust- of voortplantingsplaatsen van de rode eekhoorn verstoord/vernietigd worden is een aanvullende nestinspectie uitgevoerd, zodoende de aan- of afwezigheid van eekhoornnesten aan te kunnen tonen dan wel uit te sluiten. Op 24 augustus 2021 zijn hiervoor eenmalig alle bomen op en rondom de onderzoekslocatie uitvoerig onderzocht op de aanwezigheid van nesten van de rode eekhoorn.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

Gedurende het veldbezoek zijn geen nesten van eekhoorns aangetroffen in de bomen op de parkeerterreinen en in de bomen in de aangrenzende bosschages. Er zijn wel enkele individuen aangetroffen van de Siberische grondeekhoorn (figuur 7). Deze soort komt oorspronkelijk voor in de Aziatische taigazone. In de omgeving van Tilburg zijn ontsnapte exemplaren in staat geweest om een populatie te vormen. De Siberische grondeekhoorn maakt geen nest in bomen zoals de inheemse rode eekhoorn, maar leeft in holen in de grond.

Figuur 7. Siberische grondeekhoorn op de onderzoekslocatie.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Rode eekhoorn

Beschermingsregime

De rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) is streng beschermd binnen de Wet natuurbescherming, artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen opzettelijk doden en vangen en het beschadigen of vernielen van vaste rust- en voortplantingsplaatsen. De rode eekhoorn maakt jaarlijks op een andere plek een nest voor het grootbrengen van de jongen. De nesten zijn beschermd in de periode dat het nest gebruikt wordt voor de verzorging van de jongen. De voortplantingsperiode van de rode eekhoorn begint al in december. In maart en juli worden de jongen geboren die vervolgens 10 weken worden gezoogd. Aan het eind van de herfst worden een aantal winternesten gebouwd om de winter in door te brengen. Elk jaar worden ook de winternesten op een andere plek gebouwd. De winternesten zijn alleen beschermd als deze in gebruik zijn voor de overwintering. In de winterperiode is de rode eekhoorn afhankelijk van een veilige schuilplaats en van de wintervoorraad, die verstopt is in de nabijheid van de winterverblijven.

Functie van de onderzoekslocatie voor de rode eekhoorn

Op basis van de verrichtte onderzoeksinspanning is redelijkerwijs uit te sluiten dat in de bomen op de onderzoekslocatie en in de aangrenzende bosschages een vaste rust- en voortplantingsplaats aanwezig is van de rode eekhoorn. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde en er zijn geen mitigerende maatregelen noodzakelijk.

6.2 Algemene grondgebonden zoogdieren

Voor de algemene grondgebonden zoogdieren die te verwachten en/of waargenomen zijn, zoals konijn, egel, Siberische grondeekhoorn en diverse muizensoorten, geldt dat (graaf)werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van (graaf)werkzaamheden kunnen individuen verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Voor deze soorten geldt echter, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Wel dient rekening gehouden te worden met de zorgplicht. Aanwezige individuen moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Tilburg University een inspectie naar eekhoorns uitgevoerd aan de Warandelaan 2 te Tilburg.

De inspectie naar eekhoorns is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie met betrekking tot de realisatie van een nieuwe parkeergarage en het nieuwbouwproject 2. Voor beide deelprojecten is in het verleden een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd. Het onderzoek is dan ook uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van desbetreffende quickscans Wet natuurbescherming die Econsultancy in oktober 2019 (10849.002, nieuwbouw 2, d.d. 24 oktober 2019) en in januari 2021 (10849.003, parkeergarage, d.d. 26 januari 2021) op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd. Uit de quickscans bleek dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Wet natuurbescherming er ten aanzien van eekhoorns meer informatie is benodigd.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens ter plaatse van deelgebied 1 nieuwbouw te realiseren. Ten behoeve van de realisatie van de nieuwbouw zullen op het parkeerterrein en aan de rand van de omliggende bosschage enkele bomen worden gekapt. Ter plaatse van deelgebied 2 zal een nieuwe parkeergarage gerealiseerd worden met drie verdiepingen. Ten behoeve van de realisatie van de parkeergarage zullen ter plaatse van het huidige parkeerterrein de bestaande klinkerverharding worden verwijderd en een drietal eiken worden gekapt. Voor zowel de realisatie van de nieuwbouw als van de parkeergarage zullen boomkronen in de aangrenzende bosschages worden teruggesnoeid.

Functie onderzoekslocatie voor de rode eekhoorn

Op basis van de verrichtte onderzoeksinspanning is redelijkerwijs uit te sluiten dat in de bomen op de onderzoekslocatie en in de aangrenzende bosschages een vaste rust- en voortplantingsplaats aanwezig is van de rode eekhoorn. Een ontheffing van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde en er zijn geen mitigerende maatregelen noodzakelijk.

Conclusie en aanbevelingen

Door de voorgenomen werkzaamheden zullen er geen vaste rust- en voortplantingsplaatsen van de rode eekhoorn worden vernietigd of verstoord. Ten aanzien van de rode eekhoorn zijn er geen vervolgstappen benodigd. Wel dient ten alle tijden rekening te worden gehouden met de zorgplicht. De Siberische grondeekhoorn is waargenomen op de onderzoekslocatie, dit betreft een exoot en hiervoor geldt de algemene zorgplicht.

Econsultancy
Boxmeer, 1 september 2021

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Dijkstra, V. (2017). Update exotische eekhoorns. Kijk op exoten, nr. 19, 20 p.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (2019). Factsheet Siberische eekhoorn (*Tamias sibiricus*), Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 4 p.

Verspreidingsatlas (z.d.). NDFF Verspreidingsatlas. Geraadpleegd op 1 september 2021 van <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.

Wet natuurbescherming (2015, 16 december). Opgehaald van: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-02-17>.

Zoogdiervereniging (z.d.). Soortpagina eekhoorn. Geraadpleegd op 1 september 2021 van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/eekhoorn>.

Zoogdiervereniging (z.d.). Soortpagina Siberische grondeekhoorn. Geraadpleegd op 1 september 2021 van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/siberische-grondeekhoorn>.

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

